

Vi vide jo, at der ikke er Enighed om dette Spørgsmaals Løsning. Der var det ikke i det kirkelige Udvalg, og der bliver det heller ikke her paa Rigsdagen. Der er dem, der mene, at man skal skille Stat og Kirke ad, at de Penge, der blive udgivne til Støtte for Kirken, ere unyttige Penge, der kunde anvendes bedre paa en anden Maade. Der er andre, som mene, at Kirke og Stat skulle skilles ad, da de ere bange for, at Menighedslivet skal lide under Statens Favntag. Der er atter andre, som mene, at Stat og Kirke kunne nok høre sammen, men det, som det kommer an paa, er, at man giver Menigheden Vilkaar at leve under, som den kan være tjent med. Det er jo ikke til alle Tider, at Menigheden har været saaledes stillet, at den har arbejdet og levet under blide Kaar. Det har været saaledes, at der er sket store Overgreb fra Kirkens Side, som have gjort, at Menighedslivet har været ført under Trængsler. Man tænke sig blot saadan en Tid, hvor Kirkemyndighederne nægtede Menigheden at benytte Daab og Nadver og kirkelig Vielse og at blive jordet i indviet Jord. Men endnu mere demoraliserende var det, at man paa samme Tid drev Afladshandel, saaledes at man ikke alene kunde købe sig Syndsforladelse for de Synder, man havde begaaet, men ogsaa for dem, man vilde begaa i Fremtiden. Det var Overgreb og Kaar for Menigheden, som man i høj Grad maa beklage. Det er givet, at en saadan Benyttelse af Magten maatte føre til, at den maatte gaa over paa andre Hænder. Og selv under Enevoldskongerne, hvor Menighedens Kaar var noget taaleligere, finde vi dog Overgreb, idet der bliver paalagt Tvang for at faa Folk til at søge hen til Kirken; og de, der ikke gøre det, blive udsatte for at komme til at betale Bøde eller blive satte i Gæbestokken udenfor Kirken. Det er Overgreb, det medfører ublide Kaar for Menigheden. — Det er derfor en Glæde at se, at den grundlovgivende Forsamling havde Øje for, at man skulde forbedre Menighedens Kaar her i Landet. De gav Religionsfrihed; de kom ikke til Ende med Arbejdet paa det kirkelige Omraade, fordi der var saa meget andet, der lagde Beslag paa deres Tid og Kræfter; men det blev bestemt i Grundloven, at der skulde ske en Ordning. Det har der ogsaa været gjort Forsøg paa, og af de Forsøg, der ere gjorte, ere nogle mislykkedes, andre ere lykkedes. Jeg tænker paa Valgmenighedsloven, som den Gang mødte stor Modstand, men som vistnok alle nu erkende

var et udmærket Arbejde, der blev gjort den Gang. Det var at give Menigheden taalelige Kaar at leve under. Der var ogsaa mange kirkelig interesserede, som glædede sig, da man i 1902 og 1903 arbejdede med de kirkelige Lovforslag inde paa Rigsdagen. Man saa, at Rigsdagen havde Øje for, at det, det gjaldt om, var at give Menigheden taalelige Kaar at leve og virke under. Siden den Tid er der jo i det kirkelige Udvalg, som var Frugten af det Lovgivningsarbejde, som den Gang blev vedtaget her paa Rigsdagen, gjort et stort og betydeligt Arbejde. Som jeg nævnte før, var der ikke Enighed; Maalet var vel nok det samme, men Vejene, man skulde gaa, var der ikke Enighed om. Men det Arbejde, der er gjort, kan være vejledende og vil være vejledende for de forskellige Retninger indenfor den danske Folkekirke; jeg tvivler ikke om, at det Tidspunkt vil ikke ligge fjernt, hvor vi komme til at sysselsætte os med Ordningen af de kirkelige Forhold, og der kunne vi nok høste Gavn og Udbytte af det Arbejde, der er gjort.

Den foregaaende Taler var inde paa, at man skulde forlænge Tidsfristen for det kirkelige Udvalgs Levetid samtidig med, at vi fortsatte med Menighedsraadsloven. Jeg ser nu ikke Nødvendigheden deraf. Jeg lagde nok Mærke til, at der blev peget paa, at naar Rigsdagen kom til at forhandle om de kirkelige Love, vilde der kunne komme Synsmaader frem, som det kunde være hensigtsmæssigt, at det kirkelige Udvalg kom til at sysselsætte sig med. Jeg kan ikke gaa ind paa den Tankegang, thi jeg mener, at Rigsdagen altid maa staa frit overfor sit Arbejde og ikke have nogen ved Siden af sig, som paa den Maade mere eller mindre vil kunne øve et Tryk paa den.

Hvad det her drejer sig om, er, hvorvidt vi skulle forlænge Menighedsraadsloven, og det glædede mig, at det ærede 1ste kongevalgte Medlem (Goos) var inde paa, at det var den rigtige Vej at gaa at forlænge den. Ganske vist mente han, at man burde indskrænke Tiden for Forlængelsen noget. Det finder jeg ikke nødvendigt. Blicher man færdig med Behandlingen af de kirkelige Love, vil naturligvis den nugældende Menighedsraadslov falde bort, idet den sandsynligvis vil komme til at danne et Led i den Kirkeforfatning, som da vil være vedtagen. Sker det, ere vi jo alle enige om, at Menighedsraadene ere et nødvendigt Led i det hele. Det er ogsaa anerkendt af selve det kirkelige Ud-